

El servei domèstic: caldo de cultiu per a l'explotació laboral i el tràfic de dones

30 Juny de 2015

La Fundació SURT presenta un estudi sobre el tràfic per a l'explotació laboral al sector del servei domèstic a Espanya, un fenomen molt invisible que sovint es confon amb l'explotació laboral. L'estudi també conclou que la precarietat i l'explotació laboral en el sector és una situació normalitzada.

El tràfic de persones amb finalitat d'explotació laboral al sector del servei domèstic és una **greu vulneració dels drets humans** que ha estat **molt poc analitzada** tant a nivell europeu com a l'estat espanyol.

Segons Eurostat, des del 2010 al 2012 s'han registrat **1.964 víctimes a Espanya de tràfic per a l'explotació, en totes les seves finalitats. L'explotació laboral té un pes menor** que altres formes de tràfic: segons la última Memòria de la Fiscalia general de l'estat, en 2013 es van obrir 143 diligències de seguiment. Només 10 eren diligències de tràfic amb finalitat d'explotació laboral (3,10%), un 4 ho eren amb finalitat de mendicitat (1,22%) i 129 amb finalitat d'explotació sexual (95,65%).

Entre 2013 i 2014 la Secció d'Estrangeria de la Fiscalia General de l'Estat ha iniciat **les tres primeres investigacions de tràfic** per a l'explotació laboral al sector domèstic a Espanya. Segons dades de la Fiscalia d'Estrangeria, les víctimes són de les Filipines i Paraguai, els traficants tenen les mateixes nacionalitats. Les investigacions es van iniciar a causa de les denúncies de les treballadores i la captació es va fer principalment a través de les agències de viatges o ocupació amb seu als països d'origen.

L'estudi de SURT s'ha aproximat a una **desena de casos més**, i identificat alguns **elements en comú**:

- Són totes dones, d'origen immigrant i **procedència molt diversa** (Àsia, Àfrica, Llatinoamèrica).
- La captació és sovint **individual**, per part de persones dels mateixos països i membres de la família, però també per persones espanyoles
- Les **agències de col·locació**, formalment constituïdes o no, també poden tenir un paper en la captació i el transport de les víctimes. Poden existir abusos, com la confiscació de documents i la servitud per deutes.
- Els traficants i explotadors s'aprofiten de les situacions d'especial **vulnerabilitat** de les víctimes (situació administrativa irregular, dificultats amb l'idioma ...)
- Poden existir "**cadena d'abusos**", on les víctimes són en primer lloc víctimes de l'explotació sexual, que són "salvades" per un posterior explotador, i així es converteixen en víctimes d'altres formes d'explotació i violència.
- També es va detectar casos de **matrimonis servils**, el fenomen de les anomenades "esposes per correspondència", on les víctimes estableixen contacte amb un home a Internet en el que es veu com una relació personal i després es converteix en objecte de tràfic i explotat.

Greus dificultats per a la detecció

La **invisibilitat social i legislativa d'aquesta forma de tràfic** i el fet que el delictes es cometin a l'**interior del domicili** dificulten enormement la detecció i protecció de les víctimes.

El desenvolupament del marc legal i polític de lluita contra el tràfic per a l'exploració a Espanya, en gran mesura per l'aplicació dels instruments internacionals, ha suposat un **avenç** en l'abordatge d'aquest fenomen.

De tota manera, l'atenció donada al tràfic per a l'**exploració sexual** posa en qüestió la idoneïtat del marc actual per a l'abordatge dels casos de tràfic per a l'exploració laboral.

Davant les dificultats de detecció i identificació, és urgent ampliar el marc legal i polític de lluita contra aquest crim, per tal de protegir degudament a les víctimes, i millorar la **coordinació** entre els actors implicats i l'eficàcia dels mecanismes d'**inspecció laboral**.

A més, cal afrontar l'**extensió de les condicions d'exploració en el sector domèstic**, en la línia del que s'apunta al [recent informe](#) de l'Agència dels Drets Fonamentals de la Unió Europea sobre casos d'exploració laboral greu.

Finalment, cal tenir en compte la dimensió de gènere del fenomen s'ha de tenir en compte. El sector domèstic és un sector fortament feminitzat i els abusos comesos contra les dones estan relacionats amb les desigualtats de gènere. Igual que l'exploració sexual es considera una forma de **violència contra les dones**, cal integrar les accions contra el tràfic amb finalitat d'exploració laboral en el servei domèstic en el marc polític actual sobre la violència contra les dones.

L'estudi de Surt es va realitzar amb una **investigació qualitativa** amb entrevistes en profunditat a **institucions i organitzacions**, com la Defensoria del Poble, la Inspecció de Treball i la Fiscalia d'Estrangeria, així com a **treballadores domèstiques**. També es van realitzar accions de sensibilització d'institucions, mitjans de comunicació i moviments socials.

L'estudi forma part del projecte d'investigació "Lluita contra el tràfic de dones amb finalitat d'exploració laboral en el servei domèstic", realitzat a **quatre països de la Unió Europea**, amb la coordinació de la Universitat de Nicòsia (Xipre) i la participació de la Fundació Surt (Espanya), l'Institut d'estudis de gènere de la Mediterrània (MiGS, Xipre), la Universitat Panteion (Grècia) i el Centre d'informació en qüestions de dones (WIIC, Lituània).

El projecte ha estat cofinançat pel programa de Prevenció i lluita contra el crim de la Direcció General de Migració i Afers d'Interior de la Comissió Europea, i s'ha realitzat entre 2013 i 2015.

Per a més informació: SURT. Fundació de dones. Fundació privada.

C/ Guàrdia 14, Baixos. 08001 Barcelona, Espanya. Telèfon: +34 93 342 83 80.
laura.sales@surt.org <http://www.surt.org>

Publicació realitzada en el marc del projecte "Combating Trafficking in Women for Labour Exploitation in Domestic Work", HOME 2012/ISECAG/THB/4000003900. Aquest projecte ha estat finançat amb el suport de la Comissió Europea. Aquest document és responsabilitat exclusiva de les seves autores. La Comissió no és responsable de l'ús que es pugui fer de la informació aquí difosa.

